

Ekitabo kya Danyeri - Ennamba Amakumi Asatu mu Emu

Okulabula kwa Amerika: Obukulu bw'ennyonyola ya Danyeri mu biseera bya leero

Jeff Pippenger
2023-12-26

Ekiwandiiko ku bbugwe, n'okutegeerekesa kwa Danyeri eri Beresaza, biyimirira okusalira omusango okw'enkomerero ku mpondo zombi ez'amerika: ey'Abarepulikaani abajeemu n'ey'Abaprotestanti abajeemu. Ebyafaayo eby'amatandikwa eby'abatandisi b'amerika n'eby'abatandisi b'eddiini y'Abadiventisti biwandiikiddwa buterevu, naye ebyo bye tuyigira n'obulabula obulimu biweereddwa ku bbali okumala 'emirembe ena'. Beresaza akiikirira amazimano bulungi ddala.

Tekyetaagisa kuteekawo mu bukakafu ebbanga ly'ekiseera okumaliriza ku buwanvu bw'emulembe, kubanga Ekigambo kya Katonda tekilema, era kyogera buterevu nti mu mulembe ogw'okuna Katonda aggalawo ebitabo by'amawanga agajeemerredde okwagala kwe okwabikkulirwa.

Era Katonda n'ayogera ebigambo bino byonna ng'agamba nti, Nze Mukama Katonda wo eyakugya mu nsi y'e Misiri, mu nnyumba ey'obuddu. Toliba na bakatonda balala mu maaso gange. Tokwekolera ekifaananyi ekikolebwa nga kisaliddwa, newaakubadde ekifaanana ky'ekintu kyonna ekiri mu ggulu waggulu, newaakubadde ekiri ku nsi wansi, newaakubadde ekiri mu mazzi agali wansi w'ensi: Tobifukamira, so tobiweereza; kubanga nze Mukama Katonda wo ndi Katonda alwanira obugya, ng'aleetera abaana ebibonerezo olw'omusango gw'abazadde okutuusa ku mirembe egy'okusatu n'egy'okuna egy'abo abankyawa; era ndaga obusaasizi eri enkumi z'abo abanjagala, ne bakuumanga ebiragiro byange. Okuva 20:1.

Mu kika ekisembayo, kale n'olwekyo 'ekika eky'okuna' ekyogerwako mu bunnabbi mu Isirayiri ey'edda, Yokaana Omubatiza ne Kristo bombi baayita ekika ekyo ezzadde ly'enjoka.

Mmwe zzadde ly'emisota, muyinza mutya, bwe muli babi, okwogera ebirungi? Kubanga ekijjudde mu mutima, ekyo akamwa kye kyogera. Omuntu omulungi okuva mu ggwanika ery'omutima gwe erirungi aleeta ebirungi; n'omuntu omubi okuva mu ggwanika ery'omutima gwe eribi aleeta ebibi. Naye mbagamba nti, buli kigambo ekitalina mugaso abantu kye banaayogera, balikuwaanukirira ku lunaku lw'omusango. Kubanga olw'ebigambo byo olituukirizibwa, era olw'ebigambo byo olisuulibwa omusango. Matayo 12:34-37.

Mu mulembe ogw'enkomerero ogw'ekisolo ekyava mu nsi, kyogera ng'ejjoka (omusota omw'obutwa). Okuva mu 1863 okutuusa ku tteeka lya Sande, ennyanga ey'Abarepulikaani evudde ku Ssemateeka gwa United States. Emikisa Katonda gye yassa ku eggwanga gyakyusa emitima gy'abatuuze n'abakulembeze, ne gibaggya ku buvunaanyizibwa bwabwe okukuuma emisingi egyaleeta obugagga n'enkulaakulana bye baali batandise okunyumira; era ne beerabira

ekisusumusa ekyakulembera abatandikawo eggwanga mu kuwandiika ekiwandiiko ekitukuvu ekyazaalwaamu obugagga n'enkulaakulana bye oluvannyuma baakiriza okubakema. Tebaweerabidde kyokka ekigendererwa eky'ekiwandiiko ekitukuvu, naye era beerabira n'obuvunaanyizibwa bwabwe okukuuma emisingi egirimu.

Okuva mu mwaka gwa 1863 okutuuka ku tteeka lya Ssande, omugalo ogw'Abaprotestanti ogw'amazima (Obwadiventisti) gukyuse ne guvudde ku mazima g'ensibuko agaateekebwawo Katonda okuyita mu buweereza bwa William Miller. Emikisa Katonda gye yawa Obwadiventisti, gyakyusa ne giggya emitima gy'abatuuze n'abakulembeze okuva ku buvunaanyizibwa bwabwe okukuuma ebingiso ebyazaala obugagga bw'omwoyo bwe baali baganyuddwako, era ne beerabira ekigendererwa ky'abatandisi mu kuleeta obubaka obwalagirwa ku mabawo abiri amatukuvu, obwategekebwa okuteekawo obugagga bw'obunnabbi bwe baalina okukuuma era okulangirira.

Omukama bwe yaayingira endagaano ne Isirayiri ey'edda ku Lusozi Sinai, yawa amabaali abiri g'amayinja agatukuvu agalimu amateeka ge kkumi, nga gaabanga akabonero k'endagaano ye n'abantu be. Bwe yateekawo embaga eza buli mwaka, yalagira nti ku Pentekooti waabangaawo ekiweebwayo ky'emigaati ebiri, ebyali biteekwa okutimbulwa waggulu. Ekiweebwayo eky'okuzunguzibwa ky'emigaati ebiri kye kyokka mu buweereza bw'ekifo ekitukuvu ekyali kiteekwa okubaamu yisiti (akabonero k'ekibi ky'abantu, obuggya, obubi n'okwekuusa) mu nteekateeka yaakyo.

Okwenyumiriza kwammwe tekuli kirungi. Temumanyi nti kamira katono kayisaamu oluwombo lwonna? Kale muggyemu kamira ak'edda, mulyoke mube oluwombo olupya, kubanga muli abatayisiddwamu kamira. Kubanga Kristo, Okuyitako kwaffe, aweebwayo ku lwaffe. Kale tukwate embaga, si na kamira ak'edda, so si na kamira ak'obubi n'obutali butuukirivu; naye n'omugaati ogutayisiddwamu kamira gw'obwesimbu n'amazima. 1 Abakkolinso 5:6-8.

Mu kiseera ekyo, abantu abangi ennyo ne bakunjaana okutuusa ne beeyingiza nga balinnyirira omu ku munnaabwe; n'atandika okusookera ddala okugamba abayigirizwa be nti, Mwekuume ku muwumu gw'Abafalisaayo, ogwo gwe obukuusa. Lukka 12:1.

Emigaati egy'okuzuungiza ebiri egyayinulibwanga ng'ekiweebwayo eky'okuzuungiza, gyali akabonero k'ekibendera ky'abantu 144,000, aba newankubadde baali aboonoonyi, kyokka okuyitira mu maanyi ga Katonda baagijjamu entumbula ey'obuggya, obutali butuukirivu n'obukuusa. Entumbula eyali mu migaati erectanga abantu (aboonoonyi), abaawangudde ekibi okuyitira mu kutukuza okwagerageranyizibwa ku 'okwoomebwa' mu muliro gw'ekikoomi ogw'omubaka w'endagaano ogwogerwako mu Malaki essuula essatu. Era emigaati egyo gyayimirangawo ne 'omugaati ogw'eggulu', kubanga bwe gyaba giweereddwayo, gayinulibwanga waggulu eri eggulu ng'ekiweebwayo eky'okuzuungiza.

Ku Pentekooti, bwe kwatuuka okutuukirizibwa kw'ekifaananyi ky'emigaati ebiri ebiweerwangawo okumala emyaka ku mbaga ya Pentekooti, abayigirizwa ba Kristo ne batandika omulimu gw'okuyita ekibinja ekirala (omugaati ogw'okubiri) okuva mu nsi y'ab'amawanga. Olwo ne

wabaawo emigaati ebiri gyombi nga gitukuziddwa okuva mu kibi (omuwumba).

Amabaale matukuvu abiri ag'Amateeka Enkumi Kkumi gafuuka akabonero k'endagaano wakati wa Isirayiri ey'edda, ate emigaati ebbiri ebikunkumulwa gakiikirira endagaano n'ekkanisa eyasooka ey'ObuKristayo. Ku ntandikwa y'ebyafaayo by'ekisolokya ekyava mu nsi, amabaale matukuvu abiri ga Habakkuku gaatwalibwa ng'akabonero k'endagaano ya Isirayiri ya mulembe guno, enkoona ya Protesitanti ey'amazima, nga bwe baawa enkoona ya Repubulika Ssemateeka Omutukuvu. Mukama kaakano ayita abo 144,000 bayimirire ng'eggye ery'amaanyi, era bwe bakikola, bajja kuyimusibwa nga ekiweebwayo eky'okukunkumula (ekibendera) nga basuulibwa mu kyoto ekikaliriddwa emirundi musanvu okusinga.

Ekibendera ekyo kiimirira amateeka ag'Ebiragi Ekkumi; era kiimirira n'abo abatambulira mu kyoto ky'omuliro nga Omugaati ogw'obulamu ogw'omu ggulu ali wabbali waabwe, era n'abo abanywerera ku njigiriza ez'amusingi ezikifananyizibwa ku bipande bibiri ebitukuvu eza Habakkuku. Obubonero obwo bwonna bwiimirirwa mu bajulizi babiri ab'omu Okubikkulirwa essuula kkumi n'emu.

Omusango gwa Belshazzar guyimirira obujulizi obuvunaana empondo zombi z'ensolo ey'ettaka. Mu biro by'omusango ogwo, waaliwo omukazi omu (ekkanisa) eyategeera nti omusajja yekka mu bwakabaka eyasobola okumanya n'okutaputa ekiwandiiko yali Daniel.

Era mpulidde ku ggwe nti osobola okutaputa, n'okumalawo okubusabuusa; kaakano, bw'osobola okusoma ekiwandiiko, n'ontegeeza okunnyonyola kwakyo, oliyambazibwa eby'ekimyufu, era oliba n'olukomo lwa zzaabu ku bulago bwo, era oliba omufuzi ow'okusatu mu bwakabaka. Awo Danyeri n'addamu n'agamba mu maaso g'kabaka, Ebirabo byo bibeere gy'oli, era empeera zo oziwe omulala; naye ndirisomera kabaka ekiwandiiko, era ndimutegeeza okunnyonyola kwakyo.

Ai ggwe kabaka, Katonda Ali Waggulu Ennyo yawadde Nebukadduneeza kitammwe obwakabaka, n'obugulumivu, n'ekitiikirize, n'ekitiibwa: Era olw'obugulumivu bwe yamuwa, abantu bonna, amawanga gonna, n'ennimi zonna, baakankana era baamutya mu maaso ge: gweyayagala yattanga; gweyayagala yasigazanga mu bulamu; gweyayagala yalinyisanga; era gweyayagala yassanga wansi. Naye bwe yegulumiza mu mutima, n'amagezi ge ne gakakanyizibwa mu buggya, baamuggya ku ntebe ye ey'obwakabaka, ne bamuggyako ekitiibwa kye: Era n'agobebwa mu baana b'abantu; omutima gwe ne gufaananyizibwa n'ogw'ebisolokya, n'obutuuzze bwe ne buba awamu n'endogoyi z'omu nsiko: baamuliisanga omuddo ng'ente, era omubiri gwe ne gutoba n'omusulo ogw'eggulu; okutuusa lwe yamanya nti Katonda Ali Waggulu Ennyo afuga mu bwakabaka bw'abantu, era nti ku bwo atEEKAKO gw'ayagala.

Naye ggwe omwana we, ai Belusaza, toyeyonyolesezza omutima gwo, newankubadde wamanya ebyo byonna; naye weyimusizza ku Mukama ow'eggulu; era baleese ebibya eby'ennyumba ye mu maaso go, ne ggwe n'abakungu bo, n'abakazi bo, n'aba nnala bo ne munywedde wayini mu byo; era osimye bakatonda b'efeeza ne zaabu, b'ekikomo, b'ekyuma, b'emiti ne b'amayinja, abatalaba, abatawulira, abatamanya; naye Katonda alina omukka gwo mu mukono gwe, era n'engeri zo zonna ze, tomugulumizizza: Awo ekitundu ky'omukono ne

kisindikibwa okuva gy'ali; n'okuwandiika kuno ne kuwandiikibwa. Era kino kye kiwandiiko ekyawandiikibwa, MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN. Kino kye kutegeeza kw'ekintu: MENE; Katonda abaze obwakabaka bwo, era n'abumaliriza. TEKEL; Opimiddwa mu bipimo, era osangiddwa ng'oweddemu. PERES; Obwakabaka bwo bwayawuliddwa, era bwaweebwa Abameedi n'Abaperusi.

Awo Belshazzar n'alagira, ne bambaza Danyeri ngoye ez'omumyufu, ne bamwambaza omukufu gwa zaabu mu bulago bwe, ne balangirira ku lulwe nti agenda kuba omufuzi ow'okusatu mu bwakabaka. Ekiro ekyo Belshazzar, kabaka w'Abakaludaaya, n'attibwa. Ne Dario Omumedi n'addirira obwakabaka, ng'ali wa myaka nkaaga mu bbiri. Danyeri 5:16-31.

Ku tteeka lya Sande mu Amerika ey'Obumwe, ekikompe ky'ebyono n'ekikompe ky'ekiseera eky'omukisa gw'okwenenya binaabeera bijjuvu, ku lwa eggwanga n'eri enkoona ey'Abarepulikaani eyajeemera n'enkoona ey'Abaprotestanti eyajeemera, kubanga Katonda abeera 'alibalidde' obwakabaka (obw'omukaaga) 'era n'alimaliriza.' Enkoona zombi, n'eggwanga binaabeera 'bipimiddwa ku mizani' (egy'omusango ogutambulira mu watukuvu) 'ne bisangibwa nga bikyabulako'. Amerika ey'Obumwe olwo ejja 'kugabikibwa,' ng'entalo z'omu gwanga n'obufuzi obukambwe bitandise, era oluvannyuma ewaweebwe eri obwakabaka obw'omusanvu n'obw'omunaana obw'obunnabbi bwa Bayibuli.

Ku Abamoli Mukama yagamba nti: 'Mu mulembe ogw'okuna banaakomawo wano nate: kubanga obutali butuukirivu bw'Abamoli tebunnajjula.' Newaakubadde eggwanga lino lyalabika ennyo olw'okusinza ebifaananyi n'obwononefu, kikopo ky'obutali butuukirivu bwalyo te kyali kijjudde, era Katonda teyawa kiragiro ky'okukizikiriza ddala. Abantu baalina okulaba amaanyi ga Katonda nga galabisibwa mu ngeri ey'ekirabika ennyo, balekebwe nga tebalina kye beewaanirako. Omutoonda ow'okusasira yali ayagala okugumiikiriza obutali butuukirivu bwabwe okutuusa ku mulembe ogw'okuna. Awo, bwe waba nga tewalabiseemu nkyukakyuka yonna ey'olungi, emisango gye gyaali okugwa ku bo.

N'obutuufu obutakyama, Oyo Atalina nsalo akyawandiika ekibalo ku mawanga gonna. Nga mu kisa kye abayitibwa okwenenya, ekibalo kino kijja kusigala nga kigguddwawo; naye emiwendo bwe gituuka ku muwendo gwe Katonda yateekawo, obuweereza bw'obusungu bwe butandika. Ekibalo kiggalliddwa. Obugumiikiriza obwa Katonda bukoma. Tewakyabaawo kwegayirira kusaasirwa mu lwabwe.

Nabbi, ng'alengera emirembe egijja, ekiseera kino kyayolesebwa mu maaso ge. Amawanga ag'omu mulembe guno bafunye obusaasizi obutalabangako. Emikisa egisunsuddwa egy'omu ggulu giweereddwa eri bo, naye amalala agayongedde, okwegomba, okusinza ebifaananyi, okunyooma Katonda, n'obutasiima obutaliimu nsonyi biwandiikiddwa ku bo. Banguyiriza okuggala ebiwandiiko byabwe ne Katonda.

Naye ekinteeka mu kutetema ye ngeri nti abo abaalina omusana omusinga n'emikisa eminene bayonoonebwa olw'obutali butuukirivu obukyakalidde. Nga bakozebwa ab'obutali butuukirivu ababeetoolodde, abangi, ne mu abo abalanga amazima, bakazize mu by'omwoyo era basikiddwa wansi omukulukuto omukambwe gw'obubi. Okunyooma okw'ensi yonna okusuulibwa ku kutya Katonda okw'amazima n'obutukuvu kutwala abo abatakkwatagana

nnyo ne Katonda okufiirwa okutya etteeka lye. Singa baabadde bagoberera omusana era bawulira amazima mu mutima, etteeka lino ettukuvu lyandibadde lya muwendo ennyo okusinga, nga lityobolebwa ne lisigibwa ku bbali bw'atyo. Nga obutassaamu mateeka ga Katonda kitiibwa kweeyongerayo okweyoleka, ensalo wakati w'abaligondera n'ensi eyongera okunyooka. Okwagala ebiragiyo bya Katonda kweyongera mu kibinja ekimu nga okunyooma ebyo kweyongera mu kibinja ekirala.

Ekizibu ekikulu kiri okusembera mangu. Emiwendo egyeyongera mangu giraga nti ekiseera eky'okukyalirwa kwa Katonda kituuse kumpi. Wadde nga tayagala kubonereza, naye ajja kubonereza, era amangu ddala. Abo abatambula mu musana baliraba obubonero bw'akabi akusembera; naye tebalina kutuula batereere, nga tebalina kyebafaako, nga balindiridde okuzikirira, nga beesanyusa n'okukkiriza nti Katonda alitangira abantu be ku lunaku lw'okukyalirwa. Ssi bwekityo n'akatono. Balina okumanya nti obuvunaanyizibwa bwabwe kwe kukola n'obunyiikivu okulokola abalala, nga batunuulira Katonda mu kukkiriza okunywevu okufuna obuyambi. 'Okusaba okw'amaanyi okw'omutuukirivu kusobola bingi.'

Entaseke y'obutuukirivu tekinnabulaamu ddala amaanyi gaayo. Mu kiseera obulabe n'okukendererwa kw'ekkanisa lwe kuba ku mutendera ogusinga obunene, ekibiina ekitono eky'abo abayimiridde mu musana banaabanga balirira era bakaabira eby'ekivve ebikolebwa mu nsi. Naye okusingira ddala, banaasabira ennyo ekkkanisa kubanga abagirimu bakola mu ngeri y'ensi.

Ebisabo eby'amaanyi eby'abatono bano abeesigwa tebijja kuba bwereere. Mukama bwe anaajja ng'ow'ekisasi, era anaajja nga omukuumi w'abo bonna abaakuume okukkiriza mu bulongoofu bwakwo era ne beekuuma obutayinamibwa n'ensi. Kye kiseera kino Katonda kye yasuubiza okuddizaayo obwenkanya eri abalonde be abamukaabirira emisana n'ekiyo, newakubadde ng'abagumiikiriza okumala ebbanga ddene.

Ekiragiyo kiri nti: 'Muyite wakati mu kibuga, wakati mu Yerusaalemi, era muteeke akabonero ku malusu g'emitwe gy'abasajja abakungubaga era abakaaba olw'ebikolwa eby'ensonyi byonna ebikolebwa wakati mu yo.' Abo abakungubaga era abakaaba baali balangirira ebigambo eby'obulamu; baali banenya, baawa amagezi, era baayegayirira. Abamu abaali banyooma Katonda baakyuka ne beetoowaza emitima gyabwe mu maaso ge. Naye ekitiibwa kya Mukama kyali kivudde ku Isiraeri; newaakubadde bangi baayongera okukola enkola z'eddiini, amaanyi ge n'obubeerawo bwe tebyaliwo. Obujulizi, omuzingo ogwokutaano, emiko 208-210.

Abo abakiikirirwa Daniel nga yayimiridde mu maaso ga Belshazzar, abamanya "Future for America", oluvannyuma balifuna "olugoye olumyufu" lwa Daniel, ne "olukomo lwa zaabu", era balirangirirwa nga "omufuzi ow'okusatu mu bwakabaka." Omumyufu ke kabonero era ye langi y'ab'obubereberye, abafuna omugabo ogw'obutundu bubiri mu busika bwa kitaabwe, abo be 144,000.

Abo be bataayonoonebwa n'abakazi; kubanga ba balongoofu. Abo be bagoberera Omwana gw'Endiga wonna w'agenda. Abo baannunulwa okuva mu bantu, nga be bibala ebyasooka eri Katonda n'Omwana gw'Endiga. Okubikkulirwa 14:4.

Mu migaati ebiri egiyimusibwa waggulu ng'akabonero, omubereberye (ebibala eby'olubereberye) ye atekeddwako omugwa omumyufu ku ngalo ye.

Era bwe byatuuka, nga azzaala, omu n'assaayo omukono gwe; omuzalisa n'asiba ku mukono gwe omuguwa ogumyufu, ng'agamba nti, Ono yeesooka okuvaayo. Era bwe byatuuka, nga agukomyawo omukono gwe, laba, muganda we n'avaayo; n'agamba nti, Ovuunukidde otya? Obuvuunuko buno bube ku ggwe; kyennava bamutuuma erinnya Peresi. Oluvannyuma n'avaayo muganda we, eyalina omuguwa ogumyufu ku mukono gwe; ne bamutuuma erinnya Zera. Olubereberye 38:28-30.

Okusooka okwogerwako ku "omumyufu" mu Byawandiikibwa kye kiseera "Zarah," omubereberye, era erinnya lye litegeeza 'ekitangaala ekiyimuka,' yasooka okuva mu balongo ba Yuda. Nnyina, Tamar (eyali akoze obwenzi), yali muka wa mutabani wa Yuda omubi eyali afudde. Zarah, 'ekitangaala ekiyimuka,' yava mu kika kya Yuda, era yali n'akawuuzi ak'omumyufu ku mukono gwe. "Pharez" kitegeeza okumenyamu, era akiikirira abo abawawukana ku bwa Papa ne bava mu Babulooni mu kiseera ky'akabi ak'etteeka lya Ssande.

"Akagwa akamyufu" era kye kabonero ekyakuuma omukazi omwenzi ow'e Yeriko, bwe kyazikirizibwa ekibuga kya Yeriko.

Laba, bwe tunaayingira mu nsi, olisiba omuguwa guno ogumyufu mu ddirisa mwe watussizaamu wansi; era olireeta kitaawo, ne nnyoko, ne baganda bo, n'abo bonna ab'omu maka ga kitaawo, eka gye oli. Era kinaabanga nti buli anaava mu mulyango gwa nnyumba yo n'agenda mu luguudo, omusaayi gwe gunaabanga ku mutwe gwe, ffe tuba nga tetuliko musango; naye buli anaabeera naawe mu nnyumba, omusaayi gwe gunaabanga ku mitwe gyaffe, singa omukono gunaamutuukako. Ate bw'onayogerera ebyaffe bino, kale tuba tusumuluddwa mu kirayiro kye watufunyisa okulayira. N'addamu nti, Nga bwe mwogedde, bwe kityo. N'abasibula ne bagenda; n'asiba omuguwa ogumyufu mu ddirisa. Yoswa 2:18-21.

Olugoye olumyufu lwa Danyeri lulaga nti mu kiseera ekyo ayimirira mu kifo ky'emitwalo kkumi na nnya n'enkumi nnya, omugaati ogwasooka mu migaati ebiri egi'ayuzibwa. Nga migaati, gimirira Omugaati oguva mu ggulu, eyawaebwa olugoye olumyufu mu luggya olugazi nga ali mu kkubo ery'okubambibwa ku musaalaba. Mu kisenge ky'embaga kya Belusaza, ekyefaananyirizanga oluggya olugazi mwe Yesu yawaebwa olugoye olumyufu, olugoye olwo liweebwa abo abategeera ekizibu ekikulu ekiri kumpi nnyo mu "Future for America".

Awo abasirikale ba Gavana ne batwala Yesu mu kifo ekikulu ekya Gavana, ne bakujaanya gy'ali ekitongole kyonna ky'abaserikale. Ne bamuyambula, ne bamwambaza ekkanzu emmyufu enkanvu. Matayo 27:27, 28.

Olugoye lwe baweebwa abo Danyeri b'akiikirira lwe lugoye olw'obutuukirivu lwa Kristo, olwo olweru.

Tujaganye era tusanyuke, tumuwe ekitiibwa; kubanga obugole bw'Endiga butuuse, era omugole we yeeteeseteese. Era yaweebwa okwambala linena erirongoofu era enjeru; kubanga linena lino ly'obutuukirivu bw'abatukuvu. Okubikkulirwa 19:7, 8.

Ekyambalo ekiweebwa abo abakiikirirwa nga Danieli kiri ekimyufu era n'ekijeru, kubanga engoye zaabwe ziwozweddwa n'ensabuni y'omunaaba w'engoye, omunaaba w'engoye eyogerwako mu Malaki essuula essatu, nga bw'atukuza abaana ba Lewi.

Naye ani ayinza okuwonawo ku lunaku lw'okujja kwe? Era ani ayinza okuyimirira bw'alirabika? Kubanga ali ng'omuliro gw'omunyogovu, era ng'ensabuni y'abayonzi. Era alituula ng'omunyogovu era omunongoofuzi w'effeeza; era alinanongoofuza abaana ba Leevi, n'abayonja ng'ezaabu n'effeeza, balyewaayo eri Mukama ekiweebwayo mu butuukirivu. Malaki 3:2, 3.

Ekkanzu eri enjeru, naye lw'ensonga yokka nti yawozebwa mu musaayi omumyufu ennyo ogw'omwana w'endiga.

Era okuva eri Yesu Kristo, omujulirwa omwesigwa, omubereberye okuva mu bafu, era omufuga w'abakabaka b'ensi. Eri oyo eyatwagala, n'atutukuza okuva mu bibi byaffe mu musaayi gwe, era n'atufuula bakabaka n'abakabona eri Katonda, Kitaawe; ye aweebwe ekitiibwa n'obufuzi emirembe n'emirembe. Amina. Okubikkulirwa 1:5, 6.

Okusooka okwogerwako ku kirukizo kya zzaabu kye kyali Yusufu bwe yalondebwa mu bukulembeze bw'e Misiri.

Awo Falaawo n'agamba Yusufu nti, Laba, nkuteekedde okuba omukulu ku nsi yonna eya Misiri. Awo Falaawo n'aggya empeta ye mu mukono gwe, n'agiteeka ku mukono gwa Yusufu, era n'amwambaza ebyambalo eby'olulino olulungi, n'amussa ku bulago omukufu ogwa zaabu; Era n'amutambuliza mu eggaali ey'okubiri gye yalina; ne bakaaba mu maaso ge nti, Muvuunname; n'amuteeka okufuuga ku nsi yonna eya Misiri. Awo Falaawo n'aggya empeta ye mu mukono gwe, n'agiteeka ku mukono gwa Yusufu, era n'amwambaza ebyambalo eby'olulino olulungi, n'amussa ku bulago omukufu ogwa zaabu. Olubereberye 41:41-43.

Ensonga lwaki Falaawo yalonda Yusufu n'amufuula omufuzi wa Misiri, ye nti Yusufu yasobola okunnyonnyola ekirooto kya Falaawo ekyogerako ku "emirundi musanvu", nga kikwatana n'ekikunta ekizikiriza ky'"omuyaga ogw'ebuvanjuba".

Awo Farawo n'agamba Yusufu nti, Mu kirooto kyange, laba, nnali nnyimiridde ku lubalama lw'omugga: Era, laba, ne ziva mu mugga ente musanvu, enene era ezirabika bulungi; ne zirisa mu ttale: Era, laba, ente endala musanvu ne zivaawo oluvannyuma lwazo, ennyono nnyo era ezirabika bubi, nga bwe zimbi bwe ssinnabangako kulaba mu nsi yonna e Misiri: Awo ente ennyono n'ezirabika bubi ne zirya ente enene ezisooka musanvu: Ate bwe zaalidde, tekyalabika nti zaalidde; naye ne zikyali zirabika bubi, nga ku ntandikwa. Awo ne nzukuuka. Era nnalaba mu kirooto kyange, laba, emitwe musanvu gy'enjaano ne giva ku musito gumu, gijjudde era girungi: Era, laba, ne givaawo oluvannyuma lwago emitwe emirala musanvu, mikaze, emitono, era nga gikubiddwa omuyaga ogw'ebuvanjuba: Ne emitwe egyo emitono ne giriira emitwe emirungi musanvu: ne mbigamba abafumu; naye tewaali n'omu eyasobola okunnyonnyola eri nze. Awo Yusufu n'agamba Farawo nti, Ekirooto kya Farawo kimu: Katonda alaze Farawo by'agenda okukola. Olubereberye 41:17-25.

Yusufu yannyonnyola ekirooto kya Falaawo ng'akolera ku nkola ya 'olunyiriri ku linyiriri', kubanga yasooka okutegeeza Falaawo nti ebirooto ebiri byali bumu. Oluvannyuma n'annyonnyola nti 'musanvu' ogwali ku 'ente' ne ku 'emitwe gy'empeke' gwali gukozeebwa ng'ekifaananyi. Ekigambo 'musanvu' mu kyawandiiko ekyo kye kimu ne ekivvuunulwa 'emirundi musanvu' mu Ebyabaleevi 26. Yusufu n'atwala 'musanvu' ng'ekifaananyi kya myaka musanvu, oba ennaku 2,520. Yusufu ne Danyeri bombi baali bannyonnyola ekifaananyi ky' 'emirundi musanvu' ekyogerwako mu Ebyabaleevi 26.

Mu kirooto kya Falaawo, enjala yaleetebwa olw'emimuli gy'enjaano okunembebwa omuyaga ogw'ebuvanjuba. Ekigambo ku kigambo, nga Yusufu bw'akikozesa butereevu, 'omuyaga ogw'ebuvanjuba' gulaga nti Obusiraamu bwe buzaala ekiseera ky'enjala n'okugwa kw'enfuna, ekitandika nga Yusufu ne Danyeri bwe bawereddwa omukufu gwa zaabu, ekiraga okulinyisibwa waggulu kw'omubala eri ensi yonna (Misiri ya Yusufu), era okuyita ekisibo ekirala kya Katonda okuva mu Babulooni (eya Danyeri).

Ennyanga ebbiri ez' Amerika zitegeeza obuyinza bwonna obw'ennabbi bwa Bayibuli obulagibwa ng'amawanga ababiri. Kino kirimu n'e Bufalansa, ekitegeezebwa mu bunnabbi nga Sodomu ne Misiri, n'e Isirayiri eyalimu obwakabaka obwa Obukiikakkono n'obwa Obukiikaddyo, era n'Obwakabaka bw'Abamedi n'Abaperusi. Ennyanga ebbiri z'Abamedi n'Abaperusi ez'ogerwako mu Danyeri essuula ey'omunaana, ziraga nti emu ku nnyanga z'obwakabaka evaayo oluvannyuma.

Awo ne nnyimusa amaaso gange, ne ndaba; era, laba, mu maaso g'omugga waaliwo endiga ey'ennume eyalina enyanga bbiri; era enyanga ezo zombi zaali empanvu; naye emu yali empanvu okusinga endala, era eyali empanvu ennyo yavaayo oluvannyuma. Danyeri 8:3.

Enkoona bbiri ez'obwakabaka bwa Bamedi n'Abaperusi ziyimiririra enkoona bbiri ez'ekisolo ekyava mu nsi, era noolwekyo omu ku nkoona z'ekisolo ekyava mu nsi alina okubeera omunene okusinga era ajje oluvannyuma. Mu kiseera eky'enkomerero mu mwaka gwa 1798, obufuzi bw'ekisolo ekyava mu nsi bwatandika, era enkoona ey'ObuProtesitanti yatwalibwa Eriya nnabbi, eyayimirizibwa William Miller, ku Lusozi Kalumeeri. Waaliwo empaka ezandimanyisa enjawulo wakati w'onnabbi omutuufu n'onnabbi ow'obulimba, ezandituukiriziddwa mu kugezesebwa ku Lusozi Kalumeeri, okwaliwo okuva nga 11, omwezi gwa Agusito 1840 okutuuka nga 22, omwezi gwa Okitobba 1844.

Obudiventisiti obwa Millerite bwalangirirwa mu bw'okulabirirwa bwa Katonda ngannabbi omutuufu, mu kiseera kye kimu nga n'amadini g'Abaperotesitanti mu United States baddayo eri Loma ey'Obupapa ne bafuuka bawala baayo. Mu 1863, agwa lya Buperotesitanti ery'amazima ery'obudiventisiti obwa Millerite lyaddayo mu bumu bwebumu ne Buperotesitanti obwajeemu, nga baddayo ku ngeri eyoonese ey'okuyiga Baibuli nga bwe kiri mu Buperotesitanti obwajeemu, nga batandika omulimu gwabwe ogweyongera ogw'okugaana obubaka bwa Eriya. Mu kiseera kye kimu Olutalo lw'omu nsi mu United States lw'atandika. (Weeraba nti bwe bagaana Omwoyo Omutukuvu, omwoyo omulala n'atwala obukulembeze, era entalo bulijjo kye zivaamu.) Awo eggwanga ne ligabwangamu ddala mu ngeri ya ddala, mu bya poliitiki era ne mu by'obunnabbi.

Agwa ly'Oburepabulikanisimu, okuva olwo n'olwo, lyandibadde mu kulwanagana okwongera okukalubana wakati w'ebibiina by'ebyobufuzi ebikulu bibiri.

Okuva mu 1863, nga kyali akabonero ak'okwawukana, kubanga omwaka guno gwali omutima gwennyini gw'Olutalo lw'awaka wakati w'Obukiikakkono n'Obukiikaddyo, ne waavawo ebibinja bibiri by'ebyobufuzi mu nnyanga eya Republican n'ebibinja bibiri mu nnyanga eya Protestant: ekibiina kya Democratic n'ekya Republican; era Abaprotestanti abajeemu abakukuuma Sande n'abakukuuma Ssabbiiti. Okugabanyizibwa mu bitundu bibiri kwa buli nnyanga kwafaananyizibwa mu nnaku za Kristo ng'Abasaddukaayo n'Abafalisaayo be baakiraga. Ekibiinja kimu kyagaana ddala emisingi egyatandikawo, ate ekirala ne kiyeyanjula ng'ekikuuma emisingi egyo, kyokka ne kimala nga kisikiza emisingi egyo n'ennonono n'eby'obuwangwa by'abantu.

Ku Septemba 11, 2001, ekiseera eky'okugezesebwa kw'ekifaananyi ky'ensolo kyatandikibwa nga bwe kyalagulwa mu bunabbi, era kituuka ku ntiko yaakyo ku tteeka erya Sande, oba ku mbaga ey'omwenge eya Belusaza. Eteeka erya Sande kye kabonero akalaga nti okwegatta kw'ekkanisa ne gavumenti kutuuse ku bujuvu. Mu kiseera ekyo, ennyanga ebbiri ez'obujeemu bwa Ripabulikanizimu n'obujeemu bwa Purotesitantisimu zifuuka enyanga emu ey'obujeemu, era mu kiseera ekyo Danyeri afuulibwa ennyanga ey'okusatu, oba omufuzi ow'okusatu, oba enyanga ya Purotesitantisimu ey'amazima, eyejja oluvannyuma era eyawaggulu okusinga; kubanga mu kiseera ekyo ye ayimusibwa ng'ekibendera.

Yusufu ne Danyeri bali ku lunyiriri lumu lw'obunnabbi, kubanga olunyiriri ku lunyiriri, bannabbi bonna balaga ennaku ez'enkomerero. Bombi baategeera "ebbanga emirundi musanvu" bwe baaliraba. "Omuyaga ogw'ebuvanjuba" ogw'Isilamu guyingira wansi w'olusenge, nga bwe bawa ennyinyonnyola yaabwe eri Belshazzar ne Falaawo ku kya "Future for America" kye kiriba. Bayambadde "ekkanzu ey'omumyufu" ey'obutuukirivu bwa Kristo, gye "ekkanzu enjeru" eyaafuulibwa bw'eti olw'omusaayi gwa Kristo. Bawanikibwa waggulu ng'ekibendera era balagibwa ng'engule oba omukufu ogwa zaabu, nga bafuuka abakulembeze ab'okusatu abalinnya waggulu era abajja ku nkomerero.

Tujja kugenda mu maaso n'essuula mukaaga eya Daniel, mu kiwandiiko ekiddako.

Mu kiro ekisembayo eky'okwekalakaasa okw'obusirusiru, Belshazzar n'ab'amaanyi ge baali bajuuzizza ekipimo ky'ekibi kyabwe n'eky'ekibi eky'obwakabaka bwa Bakaludaaya. Tewasobola kuddamu kulwaawo mukono gwa Katonda ogw'okuzibira okuziyyiza obubi obwali bulindiridde. Mu ngeri nnyingi z'obukuumi n'okukulembera kwe, Katonda yagezaako okubayigiriza okussaamu ekitiibwa etteeka lye. 'Twandawonyezza Babulooni,' bwe yalangirira ku abo omusango gwabwe nga gutuuka mu ggulu, 'naye teyawonyezeddwa.' Yeremiya 51:9. Olw'obujeemu obw'ekitalo obw'omutima gw'omuntu, Katonda mu nkomerero yalaba nga kyetaagisa okuwa omusango ogutakyusibwa. Belshazzar yali agenda okugwa, n'obwakabaka bwe ne bujja mu mikono emirala. Bannabbi n'Abakkabaka, 530.